ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ.

ΔΙΑΒΗΜΑΤΑ

Δέκα μῆνας περίπου μετὰ τὰς σκηνὰς τὰς προμνημονευθείσας, ἤτοι περὶ τὰ τέλη φθινοπώρου τοῦ ἔτους 1730, κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ Πέτρου.

— Εἰσέλθετε ἐφώνησεν ὁ Πέτρος χωρὶς ν' ἀποσπάσῃ τὰ βλέμματά του ἐκ τοῦ βιβλίου, μεθ' οὗ διήρχετο τὸν καιρὸν, καὶ τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὡραιότατά τινα ξυλογραφήματα τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἰωάννης, κρατῶν τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του εἰς τὴν χεῖρα, εἰσῆλθεν, ἔχων ὕφος δεικνύων δειλίαν συνάμα καὶ χαράν.

— Τί μᾶς φέρεις; Ἰωάννη, ἠρώτησεν ὁ Πέτρος, ἐμβλέψας εἰς αὐτόν.

— Τὰ σεβάσματα τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς Μανλίκκου, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ τῆς.... (συζύγου μου, ἤθελε νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφερε τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, καθότι δὲν εἶχε στεφανωθῆ σύζυγον. Μετὰ στιγμῶν τινων διακοπὴν) δὲ τῆς Βαρβάρας μου, προσέθηκεν, ὡς καὶ..... (καὶ πάλιν διεκόπη) ὡς καὶ ἑνὸς ἄλλου πατρός.

— Τίνος πατρός; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

— Ἐμοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης μὲ ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας ἐκ χαρᾶς, ἐνῶ περιέστρεφε τὸν πίλον του εἰς τὰς χεῖρας του, ὡς τροχὸν κεραμέως.

— Χᾶ, χᾶ! ἀγόρι εἶναι ἢ κοράσι; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος μὲ φανερὰν εὐαρέσκειαν.

— Ἀγόρι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης μειδιῶν.

— Εἶναι τὸ μικρὸν καλό; Πῶς θὰ τὸ ὀνομάσῃς;

— Πέτρον... μὲ τὄνομά σου· ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης.

— Φοῦ! μὴ τὸ ὀνομάσῃς Πέτρον, θὰ εἶναι ἴσως καταισχύνη τοῦ παιδὸς νὰ μοὶ ὁμοιάσῃ. Διατὶ τῷ δίδεις τὸ ὄνομα μου; Δὲν ἐνθυμεῖσαι ὅτι ἐγὼ εἶμαι χωλὸς, ἀλήθωρος καὶ κοκκινότριχος;

— Βεβαίως ὄχι, διεμαρτυρήθη ὁ Ἰωάννης. Ἐνεθυμήθημεν μόνον τὸν ἀγαθὸν Πέτρον εἰς τὸν ὁποῖον ὠφείλομεν πολλὰς χάριτας.

— Ἄ! μὴ ἀναφέρῃς ταῦτα. Εὕρετε ἀναδόχους;

— Μάλιστα, ἐξελέξαμεν δύο, καὶ σὲ τρίτον.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Πέτρος, πλὴν τίνες εἶναι οἱ δύο ἄλλοι;

— Ὁ Μάνλικκος καὶ ἡ σύζυγός του.

— Τόσον τὸ καλλίτερον· ὅλοι ἐκ τῆς οἰκογενείας· ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ὁ ἱερεὺς ὅστις ἠρνήθη νὰ σὲ στεφανώσῃ θὰ ἀρνηθῆ νὰ βαπτίσῃ καὶ τὸ παιδίον σου.

— Τοῦτο ἔγεινεν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης. Πολὺ τὸν παρεκάλεσα ἐπειδὴ τὸ ἤθελεν ἡ Βαρβάρα, ἀλλ' αὐτὸς ἠρνήθη.

— Λοιπὸν τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

— Θὰ τὸ βαπτίσωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν οἰκίαν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης κατηφής. Ἔχω εἰς τὴν οἰκίαν μικρόν τι βιβλίον τοῦ Καθηγητοῦ Μαρτίνου «Μικρὰ Κατήχησις,» ὀνομαζόμενον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ὁδηγία πῶς νὰ βαπτίζωνται τὰ παιδία. Λοιπὸν θὰ τὸ βαπτίσω ὁ ἴδιος. Τοῦτο ἔπραξε καὶ ὁ σιδηρουργὸς τῆς Ὑτάνης, ὁ δὲ ἱερεὺς, ὅστις κατεδίκασε τὸ παιδίον μου νὰ μένῃ ἀβάπτιστον ἂς δώσῃ περὶ τούτου λόγον. Ὅ,τι μοὶ λείπει διὰ νὰ ἐκτελέσω τὴν τελετὴν ταύτην ἀναπληροῖ ἡ πατρική μου ἀγάπη.

— Ἰωάννη, εἶπεν ὁ Πέτρος βαθέως συγκινηθεὶς, εἶσαι καλὸς νέος καὶ νοήμων ὡς νὰ περιήρχεσο τὸν κόσμον. Ἐὰν ὁ βδελυκτὸς παπᾶ Γρίσελμος ἐβάπτιζε τὸ παιδί σου ἀμφιβάλλω ἂν θὰ ἐγινόμην ἀνάδοχος, τόσον μισῶ τὸν φιλάργυρον, ἀλλ' ἀφοῦ θὰ γίνῃ ὡς λέγεις εἶμ' ἕτοιμος πάντοτε. Πότε ἀπεφάσισας νὰ γίνῃ ἡ βάπτισις;

— Τὴν μετὰ τὴν ἐρχομένην κυριακὴν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης καὶ ἀποχαιρετήσας τὸν Πέτρον ἔσπευσεν εἰς τὴν Βαρβάραν καὶ τὸ τέκνον των.

Ἐν τούτοις ὁ Μάνλικκος ταχέως διετάραξε τὴν ἡσυχίαν τῆς οἰκογενείας, εἰδοποιή-

σας αὐτὴν ὅτι αὐτός τε καὶ ἄλλοι εἴκοσι δύο ἐκ τῶν συμπολιτῶν του ἀπεφάσισαν νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος ἐν Βιέννῃ, νὰ θέσωσιν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ παράπονα τοῦ καταπιεζομένου λαοῦ τῆς Ἀλοπόλεως καὶ νὰ ἱκετεύσωσιν αὐτὸν νὰ παρέμβῃ ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων. Πᾶν ὅ,τι ἐζήτουν περιεστρέφετο εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῆς θρησκείας, τὴν ὁποίαν ἡ συνείδησις αὐτῶν παρεδέχετο, καὶ τὸ ὁποῖον ἡ ἐν Βεσφαλίᾳ εἰρήνη εἶχεν ἐξασφαλίσει πρὸς πάντα κάτοικον τῆς Γερμανίας, ἤ, ἂν δὲν ἐπετύγχανον τοῦτο νὰ ζητήσωσι τὴν ἄδειαν διὰ νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς ἄλλην γῆν.

— Μὴ ζητήσῃς νὰ μὲ ἀποτρέψῃς ἀπὸ τοῦτο, εἶπεν εἰς τὴν δακρύουσαν Αἰκατερίνην, τοῦτο εἶναι ἱερὸν καὶ εὐγενὲς χρέος τὸ ὁποῖον μοὶ ἀνέθηκαν χίλιαι ἑξακόσιαι καὶ πεντήκοντα ψυχαὶ ἐκ τούτου τοῦ διαμερίσματος μόνον, αἵτινες ζητοῦσι βοήθειαν. Ὁ Μωϋσῆς διὰ παρομοίαν ὑπόθεσιν δὲν ἀφῆκε τὴν εἰρηνικήν του οἰκίαν; Φοβεῖσθε μήπως διακινδυνεύσω, φυλακισθῶ ἢ καὶ ἀποθάνω· ἀλλὰ μήπως ὁ θάνατος δὲν θὰ μ' εὕρῃ καὶ εἰς τὴν κλίνην μου—εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας μου; Δὲν ἐβασανίσθην ἤδη ἀδίκως; Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γενηθήτω. Ἐκτὸς τούτου δὲν σὲ ἀφίνω καὶ ἔρημον. Δὲν ὑπάρχουσιν ὀκτὼ βραχίονες, μικροὶ καὶ μεγάλοι διὰ νὰ ἐργάζωνται δι' ἐσέ; Δὲν εἶναι οὕτω, Βαρβάρα, Ἰωσήφ, Ἰωάννη καὶ Φραγκίσκε; Δὲν ἐργάζεσθε ἀντ' ἐμοῦ διὰ τὴν μητέρα σας; Παῦσε κλαίουσα καὶ μειδίασε ὡς ἐγὼ, καίτοι πάσχω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ αἰτίας τοῦ καπνοῦ.

Καὶ τῷ ὄντι, καίτοι ἐζήτει νὰ μειδιᾷ ἔπραττεν ὅμως τοῦτο μετὰ δακρύων, τὰ ὁποῖα προσεπάθει νὰ κρύψῃ. Τέλος, ὅταν ἡ κατάλληλος στιγμὴ ἔφθασεν ἀνεχώρησεν ὁ Πάνλικκος χωρὶς νὰ συνοδεύηται ὑπὸ κανενὸς καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ τι μεθ' ἑαυτοῦ ἕνεκα τῶν πολυπληθῶν κατασκόπων, οἵτινες ἦσαν πλησίον ἐκεῖ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ σύντροφοί του, εἴκοσι δύο τὸν ἀριθμὸν, κρυφίως διέβησαν τὰ σύνορα, πιστεύοντες ὅτι θὰ ἦναι ἐκτὸς κινδύνου ἅμα ὡς πατήσωσιν αὐστριακὸν ἔδαφος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Η ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΙΣ

Ἡ σελήνη, διατρέχουσα τὸ τελευταῖον τέταρτον τῆς μηνιαίας περιοδείας της, βαθμηδὸν ἀνέβαινεν ὄπισθεν τῶν ὀρέων· οἱ ἀστέρες ἔλαμπον ζωηροὶ εἰς τὸν βαθέως κεχρωματισμένον οὐράνιον θόλον· σκότος καὶ ἡσυχία ἐβασίλευον εἰς τὰς κοιλάδας, ὅπου τὰ οἰκήματα καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῶν διετέλουν εἰς εἰρηνικὴν ἀνάπαυσιν. Κάπου κάπου ἐρημικός τις γρύλλος ἐτόνιζε τὸ μελῳδικόν του ᾆσμα, ὡραῖαι αἱ ἔλαφοι μετὰ δειλίας ἐκινοῦντο εἰς τὰ δάση, πρὶν ἢ προβῶσιν ἕως εἰς τοὺς κυματίζοντας ἀγρούς. Ἡ ἥσυχος ὅμως ἐξοχὴ ἐκείνη δὲν ἦτο ὅλως διόλου ἐρήμη ἐξύπνων ἀνθρώπων, ὡς ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνετο. Ἀριθμός τις ἀνθρώπων, ἀποτελούντων μακρὰν σκοτεινὴν σειρὰν, ἐβάδιζον ἀνυπόδητοι κατὰ μῆκος τῆς στενῆς ἀτραποῦ, τῆς παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ὁρμητικοῦ χειμάρου, ὅστις ρέει μεταξὺ τῶν κοιλάδων καὶ τῶν ὀρέων. Μετὰ προσοχῆς ἐζήτουν νὰ πατῶσιν ἐπὶ τῆς μαλακῆς χλόης ἵνα, μὴ καὶ ὁ ἐλάχιστος κρότος ἐξυπνήσῃ τοὺς κατοίκους τῶν οἰκιῶν. Ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν νέοι προσερχόμενοι, ηὔξανον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες πάντες ἐφαίνοντο ὡς ἔχοντες ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἴσως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συνηθροίσθησαν ἄλλοτε οἱ Ἑλβετοὶ, ὅτε ἀπεφάσισαν νὰ θραύσωσι τὸν ζυγὸν τοῦ Κεσλέρου. Πράξις παρομοία συνήνωνε καὶ τοὺς ἁπλοϊκοὺς κατοίκους τῆς περιφερείας Ἀλοπόλεως, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ ἔργον των ἦτο πολὺ δυσκολώτερον, καθότι ὁ ζυγὸς τὸν ὁποῖον ἐζήτουν νὰ θραύσωσιν ἦτο πνευματικός.

— Ἴσως ὁ ἅγιος πατὴρ καταγίνεται εἰς τὴν μελέτην, ἐψιθύρισεν εἷς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀποτεινόμενος εἰς τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ δεικνύων παράθυρόν τι ἐξ οὗ ἐξήρχετο ἀμυδρὸν φῶς· τὸ παράθυρον ἀνῆκεν εἰς μέγα τι κτήριον, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ παρακάμψωσιν ἐδιπλασίασαν τὴν προσοχήν των.

— Σούς! εἶπεν ὁ ἄλλος, θέτων τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη του εἰς σημεῖον σιωπῆς.

Οὕτω προεχώρουν, ἀδιαλείπτως πολυπληθέστεροι καθιστάμενοι, ἑωσοῦ ἔφθασαν ἐνώπιον μεμονωμένης τινὸς οἰκίας, ἐκτισμένης

εἰς τὴν ὑπόρειαν ὄρους καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐρήμου. Εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν, ἀνοίξαντες τὴν θύραν, εἰσῆλθον. Εἰσελθόντες εὗρον αἴθουσαν εὐρυχωροτάτην, καλῶς πεφωτισμένην πλὴν καὶ καλῶς προπεφυλαγμένην ἵνα μὴ τὸ φῶς αὐτῆς φαίνηται ἔξωθεν. Ἡ αἴθουσα αὕτη, πληρωθεῖσα ἀνθρώπων, ὡμοίαζε μὲ κυψέλην μελισσῶν, πλὴν οἱ ἐν αὐτῇ μελανοενδεδυμένοι μόνον ψιθυρίζοντες ἐτόλμων νὰ συνομιλῶσι.

Τέλος, πλαγείας τινὸς θύρας ἀνοιχθείσης, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν γέρων τις καθ' ὑπερβολὴν σεβάσμιος ἔχων ὑπὸ τὴν μασχάλην βιβλίον. Ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐφαίνετο μεγάλη γαλήνη καὶ πολὺ ἱλαρότης, ἀποτελέσματα τῆς γλυκείας ἐπιρροῆς, ἣν ἐπὶ τῆς καρδίας του ἐξήσκει ἡ θεία τοῦ εὐαγγελίου ἀλήθεια. Προχωρήσας πρὸς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης ὅπου ὑπῆρχε ἕδρα τις ὀλίγον ὑψηλὴ καὶ πλησίον τράπεζα, κατέλαβε τὴν ἕδραν καὶ ἔθεσε τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς τραπέζης. Περιμείνας δὲ ὀλίγον ἑωσοῦ ἐπικρατήσει τελεία σιγὴ, ἤρχισε μὲ χαμηλὴν πλὴν εὐκρινῆ φωνὴν νὰ λέγῃ:

— Εἴθε ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ, ὁ Θεὸς ὁ Υἱὸς, ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῶν καρδιῶν μας καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν μας! ἀμήν.

— Ἀμήν! ἀπήντησαν πάντες οἱ παρευρισκόμενοι.

—«Ὅπου δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματί μου κἀγὼ μετ' αὐτῶν.» εἶπεν ὁ Σωτήρ μας. Λοιπὸν, ἂς θαρρῶμεν διότι θὰ ἦναι μεταξύ μας, ἀφοῦ συνήλθομεν νὰ εὐλογήσωμεν καὶ νὰ δοξάσωμεν τὸ ὑπερουράνιον ὄνομά του. Ναί! ἂς εὐλογήσωμεν, ἐκεῖνον ὅστις ἐφανέρωσεν εἰς βρέφη καὶ θηλάζοντα ὅσα εἶναι κεκρυμμένα ἀπὸ σοφοὺς καὶ πολυμαθεῖς τῆς γῆς. Βεβαίως τὸ πνεῦμά του μένει ἐφ' ἡμῶν, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἴμεθα ἢ ποίμνιον ἄνευ ποιμένος—ἄνευ ὁρατοῦ ποιμένος λέγω—καθότι ἐκεῖνος εἶναι ὁ Καλὸς Ποιμὴν, ὅστις ἔθεσε τὴν ψυχήν του ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀθλίων. Μέγα καὶ θαυμάσιον ἔργον ἔπραξεν εἰς ἡμᾶς, τὸν δυστυχῆ καὶ ἀμαθῆ λαὸν, ἀξιώσας ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν καὶ ν' ἀγαπῶμεν τὸν ἅγιόν του λόγον, τὸν ὁποῖον κανεὶς δὲν μᾶς ἐδίδαξε, τὸν ὁποῖον μόλις τολμῶμεν νὰ ἀναγινώσκωμεν. Μόνον κρυφίως, εἷς ἐξ ἡμῶν, κάποτε κάποτε, ἠδύνατο νὰ τὸν συμβουλεύηται διὰ νὰ παρηγορῆται καὶ νὰ ἐνισχύηται. Ἐξωτερικῶς ὑπεκύπτομεν εἰς τὰς τελετὰς τὰς ὁποίας οἱ ὑπηρέται τοῦ Πάπα μᾶς ἐπέβαλλον. Τὰ χείλη μας ἐπρόφερον λέξεις αἵτινες ἦσαν ξέναι καὶ ἀσυμβίβαστοι μὲ τὰς καρδίας μας. Οὕτως ἐγίνετο. Αἱ γνώσεις μας ἦσαν ἀκόμη ὀλίγαι· ἡ πίστις μας ἦτο μεμιγμένη μετὰ φόβου πρὸς ἀνθρώπους· καὶ μέριμνα περὶ ὑλικῶν πραγμάτων κατεῖχεν εἰσέτι μέγα μέρος τῶν στοχασμῶν μας. Πλὴν ὁ θεῖος λόγος ἀληθῶς ὁμοιάζει μὲ τὸν σπόρον τοῦ συνάπεως, ὅστις κατὰ μικρὸν γίνεται μέγα δένδρον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον χιλιάδες ἐξ ἡμῶν μετ' ἀγαλλιάσεως συναθροίζονται. Μάταιαι ἀπεδείχθησαν αἱ προσπάθειαι τῶν ἐχθρῶν μας, ζητησάντων νὰ ἐμποδίσωσι τὴν αὔξησιν τοῦ καλοῦ σπόρου. Ξένοι ἱερεῖς ἐστάλησαν εἰς τὰς κοιλάδας μας διὰ νὰ μᾶς ἐπαναφέρωσιν ὑπὸ τὸ παπαδικὸν σκότος· ἀραὶ καὶ ἀναθέματα ἐξετοξεύθησαν καθ' ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐκείνου ὅστις ἦτο ἄλλοτε, καὶ πάντοτε ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ σάλπιγξ τῆς ἀληθείας. Κατεδικάσθημεν εἰς ἀτίμωσιν, κατεδικάσθημεν εἰς πρόστιμα βαρέα διὰ νὰ παχύνωνται οἱ δήμιοί μας. Οἱ Ἰησουῆται ὥρμησαν εἰς τὰ χωρία μας, παρεβίασαν τὰ ἄσυλα τῶν οἰκογενειῶν μας, ἠρεύνησαν καὶ ἐρευνῶσι ζητοῦντες τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Σωτήρ μας ηὐδόκησε νὰ γραφῇ διὰ νὰ μᾶς ἀφήσῃ ἐν αὐτῷ τὴν εἰκόνα του, οὐχὶ μὲ γραμμὰς ἀλλὰ μὲ πνεῦμα γεγραμμένην, τὸ ὁποῖον ἐσφράγισε μὲ τὸ αἷμά του, καὶ ἐτελείωσε διὰ τῆς ὑποσχέσεως τῆς ταχείας ἐλευσεώς του. Τὴν ἁγίαν ταύτην Γραφὴν ἡμεῖς ἐκρύπτομεν εἰς ὀπὰς δένδρων, ὑπὸ τὸ πάτωμα τῆς οἰκίας μας καὶ εἰς ἄλλα κρύφια μέρη διὰ νὰ προφυλάξωμεν αὐτὴν ἀπὸ τὰ καταστρεπτικὰ των βλέμματα. Ἡ ἁγία αὕτη Γραφὴ λέγει. «Ἰδού, ὁ διάβολος θέλει θέσει τινὰς ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ὅπως πειρασθῆτε.» Εἰς ἡμᾶς, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἡ γραφὴ αὕτη πληροῦται. Ἀποδείξεις ἔχομεν τὸν Ἰωάννην Λέρχνερον, τὸν Στέφανον, τὸν Ρουπρήχτιον, ὄντα ἑβδομήκοντα τριῶν ἐτῶν ἡλικίας, καὶ τὸν Χειμῶνα, ὅστις, καίτοι ἔπασχεν ἐπικινδύνως, ἐφορτώθη ἀλύσους, ἐσύρθη μίλια μακρὰν τῆς οἰκίας του, ἐρρίφθη εἰς φυλακὴν, ἐβασανίσθη καὶ προσέτι ἐζημειώθη δι' ἑκατὸν φιορινίων, δι' οὐδένα ἄλλον λόγον εἰμὴ διότι ἀνεγίνωσκεν ἐξηγημένας τὰς Γραφάς. Ἕνδεκα ἄλλα ἄτομα διὰ παρομοίαν

αἰτίαν ἀφοῦ ἐπὶ τέσσαρας ἑβδομάδας ἐβασανίσθησαν εἰς ὑπογείους φυλακὰς, καὶ ὑπέστησαν πεῖναν καὶ δίψαν, ψύχος καὶ λοιπὰ, ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώσωσιν ἑπτακόσια φιορίνια. Αὐτά μας τὰ τέκνα ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς νὰ ἦναι κατάσκοποι καὶ καταγγελεῖς ἐναντίον μας καὶ οὕτως ἀπεξενώθησαν ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. Πλὴν διὰ τοῦτο σᾶς λέγω «ἐστὲ πιστοὶ μέχρι θανάτου» διότι οὕτω θὰ λάβητε τῆς αἰωνίου ζωῆς τὸν στέφανον. Ἄνδρες γεννῶοι ἐκ τῶν ἀδελφῶν σας ἐξέθηκαν ἤδη ἐνώπιον τοῦ πρεσβευτοῦ τῶν ἀναμορφωθέντων Κρατῶν τὰ παράπονά μας εἰς Ρατισβώνην, καὶ ἡ φωνή των ἠκούσθη. Δυνάμεθα νὰ ἤμεθα βέβαοι περὶ τῆς ἰσχυρᾶς προστασίας των. Εἴκοσι τρεῖς ἀτρόμητοι ἄλλοι πορεύονται πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, φέροντες γράμματα ἱκετήρια ὑπογεγραμμένα ὑπὸ χιλιάδων ἐκ τῶν ἀδελφῶν των· βεβαίως Κάρολος ὁ Ἕκτος, ὁ εὐγενὴς ἡμῶν αὐτοκράτωρ, δὲν θὰ μᾶς ἀφίσῃ ἀβοηθήτους. Δύο ἄλλοι προσέτι ἐπορεύθησαν, ὁ μὲν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, ὁ δὲ πρὸς τὸν τῆς Σουηδίας. Μετ' ἀνυπομονησίας περιμένωμεν τὴν ἐπιστροφὴν των καὶ τὴν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν θὰ μᾶς φέρωσιν. Ἐν τούτοις ἂς οἰκοδομῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναγινώσκοντες τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον τὸ ὁποῖον εἶναι δύναμις Θεοῦ παν.....

— Κρότος ἀκούεται εἰς τὴν θύραν, εἰπόν τινες διακόπτοντες, τὸν ὁμιλοῦντα Ἀντώνιον. Ἀμέσως τὰ κηρία ἐσβέσθησαν καὶ ἐτέθησαν ἐντὸς τῆς θερμάστρας ὁ δὲ κύριος τῆς οἰκίας προχωρήσας εἰς τὸ παράθυρον ἤνοιξε καὶ ἠρώτησε τίς ἦτο ὁ κρούων.

— Ἄνοιξέ μου . . . . . Εἶμαι ἐγὼ, ὁ Νικολῆς ὁ Ξένος.

Ἀκούσαντες τὴν ἀπάντησιν ταύτην οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀνέπνευσαν ἐλευθέρως· τὰ κηρία πάλιν ἀνήφθησαν καὶ ὅλοι ἠσπάζοντο ἐκ καρδίας τὸν νεωστὶ ἐλθόντα, ὅστις κρατῶν τὴν ἀναπνοήν του ἤρχισε νὰ λέγῃ.

— Ἠκούσατε τί συνέβη εἰς τὸν Γεώργην, τὸν Φρομμέραν;

— Τί τῷ συνέβη; ἠρώτησαν ὅλοι ὁμοφώνως.

— Τὴν χθεσινὴν νύκτα, εἶπε, προσεπάθησε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ φρούριον τῆς Βερφένης, καὶ λοιπὸν ἀφοῦ ἔκοψε τὰ σίδηρα τῆς φυλακῆς του ἐκρεμάσθη διὰ μέσου τῆς σινδόνης του, τὴν ὁποίαν ἔστριψεν ὡς σχοινίον, ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ κρεμάμενος ἐκεῖ . . .

— Λοιπόν;

— Δυστυχῶς τὸ πρᾶγμα ἀνεκαλύφθη καὶ ὁ Γεώργιος ριφθεὶς κάτω ἀπὸ τὸ ὕψος ἐκεῖνο ἐξήρθρωσε τὸν μηρόν του.

— Δυστυχῆ Γεώργι'; ἐφώνησαν ὅλοι.

— Προσέτι, προσέθηκεν ὁ Νικολῆς, ὁ διοικητής μας ἠθέλησε νὰ συλλάβῃ διὰ τῆς βίας τὴν θυγατέρα ἑνὸς χωρικοῦ, καὶ μὴ ἀρκούμενος εἰς τοῦτο ἐζήτησε νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ βρέφος της ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της, καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν νέαν δούλην εἰς τὸ φρούριον. Ἡ νέα εἶναι θυγάτηρ ἑνὸς Μανλίκκου, ὅστις . . . . . .

— Ὤχ!

Τοῦ αἰφνήδιον τοῦτο ἐπιφώνημα ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ὁ Ἰωάννης ἦτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν συναθροισθέντων.

— Στᾶ! ἐφώνησεν ὁ ἄγγελος τῶν κακῶν τούτων εἰδήσεων, λαβὼν τὸν μανιώδη καταστάντα σύζυγον. Περίμενε μίαν στιγμὴν, τὸ καλλίτερον δὲν ἤκουσες. Ἡ νέα μὴ ὑποφέρουσα νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ βρέφος της, ἥρπασε τὸ σίδηρον ἑνὸς ἀρότρου καὶ ἠπείλησε θάνατον κατὰ τοῦ τολμήσοντος νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπ' αὐτῆς. «Καὶ τέλος, εἶπε, θὰ φονεύσω ἐμαυτὴν μᾶλλον παρὰ νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸ τέκνον μου.» Τέλος ὁ διοικητὴς ἐβιάσθη νὰ τὴν ἀφίσῃ ἀνενόχλητον, πρὸς μεγάλην δυσαρέσκειαν τῶν παπάδων, πρὸς λογαριασμὸν τῶν ὁποίων ἀνέλαβεν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν.

Ἡ καθησυχαστικὴ ὅμως αὕτη ἐξήγησις δὲν ἤρκεσεν εἰς τὸν Ἰωάννην, ὅστις ἀφίσας τὴν συνάθροισιν ἀμέσως ἀνεχώρησεν. Ἐν τῷ σκότει, ὑφ' οὗ περιεκυκλοῦτο, καὶ τῇ ἀνησυχίᾳ, ἥτις κατεῖχε τὴν καρδίαν του, τρέχων καθ' ὁδὸν προσέκρουσεν ἐπ' ἀνθρώπου, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὁποίου, ὡς ἐκ τῆς αἰφνηδίου προσκρούσεως, ἔπεσε τὸ ὁποῖον ἐκράτει τουφέκιον. Ὁ ἄνθρωπος ἀμέσως συνέλαβε τὸν Ἰωάννην. Πλὴν οὗτος δι' ἰσχυροῦ τινος λακτίσματος ἀνατρέψας τὸν ἐχθρόν του ἐγένετο ἄφαντος εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς πρὶν ἢ ὁ ἄλλος δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὸ τουφέκιον καὶ τὸν πυροβολήσῃ.

Τὰ ὄρη μετὰ κρότου ἀντήχησαν τὸν πυροβολισμόν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθησαν καὶ κραυγαὶ ἀνθρώπων, οἵτινες περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν. Τότε ὁ Ἀντώνιος, μὲ τὴν συνήθη αὐτῷ γαλήνην ἤρχισε νὰ καθησυχάζῃ τὴν κατατρομασμένην συνάθροισιν. — «Μὴ φοβοῦ μικρὸν ποίμνιον.» ἂς μάθωμεν ἀμέσως τί μᾶς περιμένει καὶ ἂν ἀκόμη πρόκειται νὰ μᾶς θανατώσωσι.

— Ἀνοίξατε! ἐκραύγασέ τις ἔξωθεν διὰ φωνῆς στεντωρίας.

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη στόμια πυροβόλων προεβλήθησαν εἰς ἕκαστον παράθυρον, καὶ ἡ φωνὴ ἠκούσθη «Παραδοθῆτε ἢ σᾶς φονεύομεν!»

— Δι' ὅ,τι καὶ ἂν ἐπράξαμεν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, δυνάμεθα νὰ δόσωμεν λόγον καὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Θέσατε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην, εἶπε πρός τινας ἐκ γενναιοτέρων συντρόφων του, οἵτινες ἐδείκνυον ἐπιθυμίαν ν' ἀντισταθῶσι.

Μεθ' ὑπακοῆς καὶ ἄνευ μεμψιμοιρίας ὁ Ἀντώνιος καὶ τριάκοντα τρεῖς ἄλλοι, οἱ ἄριστοι τῆς συνελεύσεως, δεθέντες ὡδηγήθησαν εἰς τῆς Βερφένης τὸ φρούριον.

Ο ΑΦΟΒΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

—

Τὸ ἔντιμον ἐπώνυμον «Μέγας», διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Βασίλειος τῆς Καισαρίας εἶναι γνωστὸς, φέρει τὴν ἀναντίρρητην αὐθεντείαν δεκατεσσάρων αἰώνων. Διὰ τοῦ ἐπωνύμου τούτου δὲν ἐννοήθη βέβαια νὰ τοῦ ἀποδοθῇ ὑπεροχὴ ἐπάνω εἰς ἄλλους διακεκριμένους πατριώτας τῆς ἐποχῆς του, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐτιμήθησαν μὲ τὸ ἴδιον ἐπώνυμον, ἀλλ' ἐντοσούτῳ οἱ λόγοι του καὶ τὰ ἔργα του τὸν δείχνουν μεγάλον ὄχι μόνον ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους Βασιλείους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἀνάμεσα στοὺς ἱεροκήρυκας, συγγραφεῖς, καὶ χριστιανούς.

Ὁ Βασίλειος εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ὁποῦ εὐτύχησαν νὰ ἐκτιμηθοῦν πρεπόντως· καὶ χρεωστεῖ τοῦτο κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰ ἐγκώμια γραμένα μετὰ τὸν θάνατόν του ἀπὸ τὸν Γρηγόριον τῆς Νύσσης, ἀδελφόν του, καὶ Γρηγόριον τῆς Ναζιάνζης, ἐπιστήθιον φίλον του, Ἐφραὴμ Σύριον, καὶ Ἀμφίλοχον.

Ἡ μεροληψία τῆς φιλίας καὶ ἡ μεγαλοποίησις τῆς ρητορικῆς τέχνης εἶναι χειροπιαστὲς εἰς τὴν μονῳδίαν τοῦ Γρηγορίου διὰ τὸν φίλον του. Ὁ Γρηγόριος ἐπίτυχε εἰς τὸ νὰ κάμῃ μίαν εἰκόνα ἰδανικῆς σχεδὸν ὡραιότητος, τὴν ὁποίαν ἔστεψε μὲ ἀκαδημαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς στεφάνους εἰς εἶδος κορωνίδος ἁγίας δόξης. Τὴ μόνη σχεδὸν κηλίδα, τὸν μόνον γνέφος ὁποῦ μᾶς κάμνει νὰ ἰδοῦμαι μέσα τόσο φῶς καὶ λαμπρότητα εἶναι τὸ λάθος ὅπου ὁ Βασίλειος ἔκαμε δίδοντάς του τὴν ἄσημην ἐπισκοπίαν τῆς Σασίμης, ἐνῷ ὑστερότερα ἐδείχθη ἄξιος τῆς πρώτης ἀνατολικῆς ἕδρας.

Ὁ πανηγυριστὴς τοῦτος περνᾷ εἰς ναθεώρησιν τοὺς ἁγίους ὅλους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν Ἰωάννη, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Βασίλειος ἠμπορεῖ νὰ συγκρισθῇ μὲ καθέναν ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ ἑνώνει δ' αὐτὸν τὲς τελειότητες ὅλων, καὶ τὸν κηρύττει τῶν Ἀποστόλων ἰσότιμον· ἔπειτ' ἀπ' ὅλα τοῦτα δὲν θαυμάζομεν ἂν τὸν ἀκοῦμε νὰ λέγῃ. « Καὶ διατὶ ἤθελα εἰπῶ περισσό»τερα; Ἡ ἔλλειψές του, ἡ ὁποῖες ἀνίκουν εἰς τὸ »σῶμα καὶ στὴν ἀνθρώπινη φύση περισσότερο παρὰ »στὴν ψυχὴν, ἤθελ' εἶναι ἀρετὲς εἰς ἄλλους ἀνθρώ»πους. Ἂν κανεὶς νομίζῃ νὰ τὸν μημεῖται, αὐ»τὸς θέλει εὑρεθεῖ νὰ ἦναι τόσον κατώτερός του, »ὅσον ὁ ἴσκιος εἶναι κατώτερος τῆς πραγματικότη»τος, ὅσον ἡ ἠχὼ εἶν' κατώτερη τῆς φωνῆς.»

Τὰ θετικὰ, ὅσα ἠμποροῦμε νὰ ἐξάξωμεν ἀπὸ τὸν Γρηγόριον καὶ ὅσα ἀπὸ ἄλλες πηγὲς ἀκόμη, μόλον ὁποῦ δὲν εἶναι ἀρκετὰ νὰ τὸν δείξουν ὡς τὸ ἄνθος τῶν ἀνθρωπίνων τελειοτήτων, τοῦ δίδουν ὅμως δικαίωμα νὰ καλῆται καλὸς καὶ μέγας.

Γεννηθεὶς εἰς τὰ 329 μ. Χ., καὶ ἀποθανὼν τὰ 379, ἔζησεν εἰς ἐκείνους τοὺς πενῆντα χρόνους ὁποῦ ἦσαν τόσο γεμάτοι ἀπὸ συμβάντα· δηλαδὴ, ἀπὸ τοὺς ὕστερους χρόνους τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸν Κωντάντιον, Ἰουλιανὸν καὶ Βαλέντιον, ἕως εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Θεοδοσίου. Ὁ πατέρας του ὠνομάζετο καὶ αὐτὸς Βασίλειος, καὶ ἡ μητέρα του Εὐμηλία. Τὰ παιδία τους ἦσαν, μία κόρη ὀνομαζομένη Μακρίνα, καὶ τέσσαρα ἀρσενικά, Βασίλειος, Γρηγόριος, Πέτρος, καὶ Ναυκράτιος, τρεῖς ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔγιναν ἐπίσκοποι· δηλαδὴ, ὁ Βασίλειος, ἀντικείμενον τῆς παρούσης πραγματείας εἰς τὴν Καισαρίαν, ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν Νύσσην, καὶ ὁ Πέτρος εἰς τὴν Σεβαστήν. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ παράδοσις τῆς οἰκογενείας του καὶ τὸ εἶδος τῆς ἀνατροφῆς του ἐσύμβαλαν πολὺ διὰ νὰ τὸν κάμουν νὰ διαλέξῃ τὸ στάδιον ὁποῦ ἔτρεξε. Ὁ πάπους του καὶ συγγένειά του, κάτοικοι τῆς Νεο-Καισαρίας εἰς τὸν Πόντον, ἔφυγαν τὴν καταδρομὴν τοῦ Μαξιμιανοῦ, καὶ ἔζησαν ἑφτὰ χρόνους εἰς ἕνα σπήλαιον στὰ βουνά. Πολὲς γυναῖκες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ νοημοσύνην τους, εἶχαν ἐπιρροὴν ἀπάνου στὰ πνεύματα· τέτοια ἦτον ἡ Μονίκη διὰ τὸν Αὐγουστῖνον, καὶ ἡ Ἀνθούσα διὰ τὸν Χρυσόστομον· ὁ δὲ Βασίλειος χρεοστεῖ πολὺ στὴν ἐπιρροὴν τῆς προμήτορός του Μακρίνης. Τούτη ἐστάθει μάρτυρ τῆς ἀληθείας, ἦτον φημισμένη διὰ τὴν προκοπήν της εἰς τὰς Γραφὰς, καὶ ἔθρεψε ἀκολούθως τὸ πνεῦμα του μὲ τὰ μαθήματα ποῦ εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν Γρηγόριον τὸν θαυματουργὸν τῆς Νεο-Καισαρίας, ὅστις εἶχε σταθεῖ ποιμὴν της. Τούτη εἶχε θησαυρίσει εἰς τὴν

καρδίαν της τοὺς λόγους τοῦ ἀποστολικοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς, κ' ἐμπόρεσε νὰ διηγηθῇ εἰς τὸν νέον Βασίλειον καὶ στὴν ἀδελφήν του καὶ ἀδελφούς του ὅλα τὰ περὶ τοῦ σπηλαίου, καὶ τὴν φρικώδη κ' αἱματηρὰν καταδρομὴν ὁποῦ ὑπόφεραν καὶ τὰ θαύματα ποῦ ἔκαμε, καὶ τὰ λόγια ποῦ εἶπε ὁ σεβαστὸς ἐκεῖνος Γρηγόριος. Συχνὰ ὁ Βασίλειος ἀναφέρει τὸν προπάτορα καὶ προμήτορά του καὶ ρητῶς λέγει εἰς μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Νεο-Καισαρίτας ὅτι ἔμαθε τὸ πιστεύω του, κατὰ τὸν σεβαστόν τους Ἐπίσκοπον (Γρηγόριον), ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Μακρίνας καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν πίστην ἐκείνην ποτὲ δὲν ἐξέκλινε. Ἡ ζωὴ τῶν δύο ἐκείνων προγόνων του ἐγράφθη ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του Γρηγόριον. Πολλὰ ἄλλα περιστατικὰ συντρέχουν νὰ δείξουν ὅτι τὸ μέγα καὶ παλαιὸν ἐκεῖνο πρόσωπο τοῦ Θαυματουργοῦ, ζωγραφισμένο ἀπὸ τὴν θιασώτιδα μαθήτριάν του εἰς τὴν ζωηρὰν φαντασίαν τοῦ παιδίου ἐφυλάχθη ἱερὰ στὴν ἐνθύμησήν του, καὶ τὸν ἔμπνευσε μὲ εὐγενικὰ αἰσθήματα. Ὁ Βασίλειος ἐδιδάχθη τοὺς στοιχειώδεις κλάδους τῆς ἀναθροφῆς ἀπὸ τὸν πατέρα του. Εἰς τὰς ἐπιρροὰς μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ παιδική του ἡλικία ἐπέρασε, βλέπουμε τὴν ὕλην τῶν κοινῶν ἐγκυμίων τοῦ Γρηγορίου· ὅτι δηλαδὴ ὡς ἀπὸ τότε τὸ παιδὶ ἔδειχνε τὶ θὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅτι ἠμποροῦμε νὰ ἀνηγνέψωμεν ἀσφαλῶς τὸ πρῶτο πέτασμα ἐκείνου ὁ ὁποῖος περνόντας ἔπειτα ἀπὸ διάφορα χέρια, ἔγινε τέλειος διδάσκαλος, πιστὸς Ἐπίσκοπος, κορυφαῖος τοῦ Νικαϊκοῦ πιστεύω, καὶ ἀπόστολος τοῦ κοινοβιακοῦ βίου.

Διψόντας διὰ προκοπὴν, κ' ἐπιθυμόντας νὰ μάθῃ τὴν τέχνη τοῦ λέγειν, ἐπέρασε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ πατρός του εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα τῆς Καισαρίας, εἰς τὴν Καππαδοκίαν τότε μία ἀπὸ τὲς περιφημότερες ἕδρες τῶν γνώσεων, ὅπου διεκρίθη διὰ τὰ αὐστηρὰ ἤθη του, καὶ ἔλαβε μεγάλην ὑπεροχὴν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀκαδημαϊκῶν σπουδῶν. Διέτριψε μετέπειτα κάποσον καιρὸν εἰς Κωνσταντινούπολην. Ἐκεῖ πάλιν ἦτον τότε ὁ περιφημότερος διδάχτορ τοῦ καιροῦ ἐκείνου Λιβάνιος ὁ Σοφιστὴς ἐθνικὸς καὶ φιλόσοφος τῆς νέας Πλατονικῆς σχολῆς· ὅστις μετέπειτα ἐχρημάτισε τοῦ Χρυσοστόμου διδάσκαλος καὶ ἐδίδασκε τότε τὴν ρητορικὴν ἐπιστήμην. Εἰς τοῦτον ὁ Βασίλειος ἐπαρουσιάσθη ζητόντας ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐντέλειαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος μόνος ἐθεωρεῖτο ἱκανὸς νὰ δώσῃ. Μ' ὅλον ὁποῦ τὰ συγγράμματα τοῦ Λιβανίου εἶναι ὠφέλημα διὰ τὸ φῶς ὁποῦ ρίπτουν κάποτε εἰς τὴν ἐποχήν του, δείχνουν ὅμως νὰ ἦτον αὐτὸς ἕνας ἄνθρωπος μὲ πάρα μεγάλην ἰδέαν τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἀλλ' ὁ Βασίλειος εἶχε τόσον ὑψηλὴν ἰδέαν διὰ τὴν ἱκανότητά του εἰς τὸ ἔργον του, ποῦ ὑστερότερα τοῦ ἔστελνε μαθητάς.

Ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπῆγεν ἀκολούθως εἰς τὰς Ἀθήνας ζητῶντας πλοῦτον ἰδεῶν εἰς τὴν λαμπρὴν ἐκείνην πρωτεύουσαν, ἡ ὁποία εἶχε πρὸ πολλοῦ χάσει τὴν πολιτικήν της ὀντότητα, ἀλλ' εἶχε διατηρήσει τὴν πνευματικήν της ὑπεροχὴν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἦτον τὸ πρώτιστον κέντρον τῆς ἑλληνικῆς μαθήσεως καὶ θρησκείας. Ἐδὼ ἡ θρησκεία τῶν ἐθνικῶν ἐψυχομαχοῦσεν ἀκόμη ἀνάμεσα στοὺς παλαιούς της ἀκόλουθους· ἡ φιλοσοφία ἔπλαθε τὰ ὀνείρατά της εἰς μέρη τιμημένα ἀπὸ ἀθάνατα ὀνόματα· καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ὀνείρων ἐκείνων ἡ δεισιδαιμονίες κάθε εἴδους ἐθρέφοντο. Ἡ Ἀθῆνες τότες ἦσαν γεμάτες ἀπὸ ἐθνικοὺς ἱερεῖς, ρητορικοὺς καὶ ἱεροφάντας. Ἡ μαγεία καὶ νεκρομαντία, μ' ὅλον ποῦ ἐμποδισμένες, ἐξασκοῦντο ὅμως· καὶ ἡ θεουργία, ἡ συγγένισα τῆς μαγείας εἶχεν ὀπαδοὺς ὄχι λίγους.[1] Ἐδὼ ὁ Βασίλειος ἐγνώρισε τὸν Ἰουλιανὸν, ὅστις μετέπειτα ἔγινε Αὐτοκράτωρ, καὶ ἐπροσκάλεσε τὸν Βασίλειον εἰς τὴν αὐλήν του· πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν αὐτὸς δὲν ἐδέχθη, προτιμῶντας τὴν συναναστροφὴν καὶ φιλίαν τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζοῦ ἡ ὁποία ἐβάσταξεν ἕως τέλους ζωῆς των. Ἡ φήμη του εἶχε τὸν προηγηθεῖ στὰς Ἀθήνας, ὥστε γρήγορα ἔγινε ἡ ψυχὴ ἑνὸς κόματος ὁποῦ τὸν ἐθαύμαζε, καὶ ἀφιερόθη εἰς τὴν σπουδήν. Ἡ ἐκεῖ φιλοσοφία δὲν ἀπάτησε διόλου τὸν Βασίλειον ὥστε νὰ ξεκλίνῃ ἀπὸ τὴν χριστιανικήν του ἁπλότητα· ἀλλὰ μαζὺ μὲ τὸν φίλον του Γρηγόριον ἐκαυχῶντο εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, κ' ἐθεωροῦσαν ὡς μεγάλην τιμήντους νὰ λέγονται χριστιανοί. Τοῦτο βέβαια εἶναι ἀπόδειξη τοῦ μεγαλείου τοῦ χαρακτῆρός του, τοῦ βάθους τῆς πίστεώς του, καὶ τῆς πεποιθήσεως μὲ τὴν ὁποίαν ἀπόβλεπε εἰς ἕνα ὑψηλότερον καὶ ἁγιώτερον στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπὸ νεαρᾶς του ἡλικίας εἶχεν ἀφιερόσει τὸν ἑαυτόν του.

Οἱ πολυάριθμοι φίλοι καὶ θιασῶται του μὲ πίκραν τους τὸν εἶδαν ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Καισαρίαν, ὅπου μετ' ὀλίγον τὸν ἀκολούθησε καὶ ὁ Γρηγόριος, ὅστις εἶχε μείνει εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ δύο τοῦτοι διατρίψαντες ὀλίγον καιρὸν ἐκεῖ μὲ τοὺς φίλους των, ὅπου ὁ Βασίλειος ἐδίδαξε τὴν ρητορικὴν, ὁ μὲν Γρηγόριος ἀπέρασεν εἰς τὴν Ναζιάνζην· καὶ ὁ Βασίλειος, ἀφοῦ ἐταξείδεψεν ὀλίγον καιρὸν, ἐτραβήχθη μόνος του. Ἦτον μόνον εἰκοσιέξη χρόνων ἡλικίας ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Καισαρίαν. Τὸ αἴσθημα τῆς ματαιότητος τῶν προσπαθειῶν εἰς τὰς ὁποίας εἶχεν ἀφιερόσει τόσον καιρὸν καὶ τόσας μελέτας, καὶ ἡ ἰδέα ὅτι τοῦ ἦτον ἀδύνατο μέσα στὸν κόλπον τῆς κοινωνίας (ὡς ἐνομίζετο τότε) νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἁγιότητος, τὸν ἔκαμε νὰ τραβηχθῇ εἰς μοναστικὸν βίον. Τοῦ ἐχρειάζετο βέβαια σιωπὴ καὶ μοναξία ἂν ὄχι διὰ ἄλλο, διὰ νὰ

[1] Ὅσους ἔχει καὶ τώρα. Σημείωσις Μεταφραστοῦ.

ἀναθεωρήσῃ τὰς φιλολογικὰς γνώσεις ὁποῦ εἶχε μάθει, καὶ νὰ χωρίσῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν.

Μακρὰν ἀπὸ τὸν μεγάλον κόσμον, μακρὰν ἀπὸ τὴν Βαβηλονίαν τῶν Στοῶν εἰς τὰς ὁποίας ἕως τότε εἶχε ζήσει συγκοινονῶν μὲ ὀλίγα συναισθανόμενα πνεύματα, (ἐπειδὴ δὲν ἔζησε στὰς Ἀθήνας ὡς ἐρημίτης) ἐζῆτα τώρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ συγκοινωνήσει μὲ τὸν ἑαυτόν του καὶ μὲ τὸν Θεόν. Ἡ ὕπαρξή του γαλινὰ χυνόμενη, καὶ ἀναπαυόμενη στὸ βάθος τῆς μελέτης, ἐπαστρεύθη ἀπὸ διάφορες ἀκαθαρσίες ὁποῦ εἶχε λάβει στὸ τρέξημό της ἀνάμεσα στοὺς ἀνεμοστρόφυλλους τῶν θεωριῶν. Ἦτον ἐκείνη μία ἐποχὴ χάους, καὶ μάλιστα στὴν Ἀνατολήν. Τάσεις κάθε εἴδους, γεννημένες εἰς τὸν προλαβόντα αἰῶνα, εἶχαν πλέον μορφοθεῖ εἰς τοῦτον, καὶ εἶχαν ἀναπτυχθεῖ μὲ σχήματα τερατώδη. Ἡ νεοπλατονικὴ φιλοσοφία, ἡ ὁποία ἐβασίλευε παρομοίως μεταξὺ Ἐθνικῶν Χριστιανῶν, εἶναι τὸ ἁρμοδιώπερο δεῖγμα τῆς ἀνωμαλίας ἐκείνης. Σκοτισμένοι καὶ παραστρατισμένοι ἀπὸ τὰ διάφορα ἀντίθετα συστήματα, καὶ βαρεμένοι στὰς προσπαθείας διὰ νὰ ἐκλέξουν ἀπὸ καθένα τὴν ἀλήθειαν, οἱ ἄνθρωποι τὰ ἐδέχθησαν ὅλα ὡς συνάδοντα, ἀρνούμενοι ὅτι ὑπῆρχε σύγκρουση μεταξύ τους, καὶ εἶπαν ἁρμονίαν ἐκεῖνο τὸ χάος. Παρεχτὸς τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ἐκλεχτισμοῦ, πρὸς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου αἰῶνος, Ἁρμόνιος ὁ Σάκας ἀνέπτυξε τὴν μέθοδον τοῦ Συγκρο-τισμοῦ· σύστημα τὸ ὁποῖον εὕρισκε τὴν ἴδιαν ἀλήθειαν εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Πυθαγόρου, εἰς τὰς ἰδέας τοῦ Πλάτωνος, εἰς τὰ σχήματα τοῦ Ἀριστοτέλους, εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ.

Οἱ φιλόσοφοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου θεωροῦντες ὡς μὴ κατεπείγουσαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ξεχωρίζουν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὴν πλάνην, ἀνακάτωναν κ' ἐσύγχιζαν τὰς ὕλας ὅλας ὅσας ἐμάζευαν ἀπὸ κάθε μέρος. Πραγματικῶς, εἰς τὰ συγγράμματά τους βλέπει κανεὶς ἑτερογενῆ στοιχεῖα ν' ἀνακατόνονται 'σὰ μέσα στὴν πινιάτα μιᾶς μάϊσας καὶ εἶναι

Φασομέρια, σκοτισμάρα,
Κόπος, βάσανα κι' ἀντάρα.

(Σάξσπ. Μάκβ.)

Εἰς τὰ συγγράμματά τους ὁ χριστιανισμὸς καὶ ὁ ἐθνικισμὸς συνερίζονται ποιὸς περισσότερο νὰ δανεισθῇ ἀπὸ τὸν ἄλλονε. Ὅλο τοῦτο πρέπει νὰ στοχασθῶμεν διὰ νὰ κάμωμεν δικαιοσύνην εἰς τὸν Βασίλειον, καὶ νὰ καταλάβωμεν διατὶ ὁ Γρηγόριος τῆς Ναζιάνζης λέγει εἰς ἔπαινόν του ὅτι, ἐνῷ αὐτὸς ἦτον καὶ γεωμέτρης καὶ ἀστρονόμος, καὶ εἶχε βαθύνει τὰ ἀπόκρυφα τῆς φιλοσοφίας, ἐκαταφρονοῦσεν ὅμως τὴν ἀστρολογίαν καὶ ὅλες τὲς δεισιδαιμονίες περὶ σχημάτων καὶ ἀριθμῶν, κ' ἐμίσα τὴν μαγείαν. Ὅταν ὑπολογίσωμε τὴν ποσότητα τῆς ἐκθετομένης «ἐπικίνδυνης ὕλης» δὲν θέλει θαυμάσουμε πλέον ἂν ἡ εὐλάβειά του, καὶ ἐκείνη τοῦ καιροῦ του, εἶχαν κάτι τὶ κακεχτικὸν καὶ μελαγχολῶδες. Ἐμεῖς ὅμως θέλει λάβουμ' αἰτία νὰ θαυμάσωμε τὴν καθαρότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός του, ὡς ἀκόμη τὴν καλήν του καρδιάν. Τὴν μονήν του ὁ ἴδιος αὐτὸς περιγράφει, εἰς ἕνατου γράμμα πρὸς τὸν φίλον του Γρηγόριον τῆς Ναζιάνζης, ὡς χαρμόσυνα θεμένην εἰς ἕνα σχεδὸν ἀπρόσιτο ψήλωμα, σημὰ εἰς τὴν Νεο-Καισαρίαν, εἰς τὸν Πόντον. Ἐδὼ μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ τὸν εὕρηκε ὁ Γρηγόριος, καὶ τότε οἱ δύο μαζὺ ἐσπούδασαν τὸν Ὠριγένη κ' ἐσύγγραψαν τὴν «Φιλοκαλίαν» συνισταμένην εἰς τεμάχια τῶν Ἁγίων Γραφῶν, μὲ Σχόλια τοῦ Ὠριγένη στὰ τεμάχια ἐκεῖνα.[1] Ἐδὼ παρομοίως ὁ Βασίλειος ἐσύνταξε καὶ τοὺς κονόνας του διὰ τὴν μοναστικὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ἔκλεξε διὰ τὸν ἑαυτόν του, ὄντας ἄνθρωπος σοβαροῦ χαρακτῆρος καὶ πνεύματος, εἰς ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ διαφθορὰ ποῦ εἶχ' ἔμβει στὴν ἐκκλησίαν ἦτον τέτοια, ὥστε οἱ περισσότεροι ἀπ' ὅσους ἤθελαν νὰ ζήσουν χριστιανικὰ, τίμια, καὶ ὡς ὁ Θεὸς θέλει, ἐθεωροῦσαν χρειαζόμενο ν' διένουν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τότε, καὶ ἕως εἰς τὸν θάνατόν του, ἐστάθη αὐστηρὸς ἀσκητής. Ἡ ἀσκητικὴ καὶ θεωρητικὴ ζωὴ ἦτον τότε τὸ ἰδανικὸν τῆς φιλοσοφικῆς ἁγιότητος· καὶ δὲν ἦτον διὰ τοὺς χριστιανοὺς μόνον, οὔτε ἦτον ἀπαύγασμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ πεποίθησης ὅτι τὸ κακὸν εἶναι ἔμφυτον εἰς τὴν ὕλην, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ 'μπορεῖ νὰ καθαρισθῇ καὶ ν' ἁγιασθῇ διὰ τῆς ἀφιρέσεως ἀπὸ πράγματα γήϊνα, καὶ τῆς ἐνασχολήσεως εἰς ἐσωτερικὰς ἀφῃρημένας μελέτας, ἐπήγασεν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐπροσπάθησαν νὰ 'γδύσουν τὸν ἑαυτόν τους ἀπὸ τὰ προσόντα τῆς ἀνθρώπινης φύσης, κ' ἐπροτίμησαν τὴ φτώχια, τὴν πεῖνα καὶ τὴ λάσπη· κ' ἐγέμισαν τὰς ἐρημίας μὲ φανατικοὺς ἡλίθιους. Εἰς τοῦτο καθένας βλέπει τὸ δειλιαστικὸν ἀποτέλεσμα τῆς δοκησισοφίας τοῦ κόσμου, μίαν ἀξιοπαρατήρητον ἀπόδειξιν τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου «Καυχῶνται διὰ τὴν φρόνησήν τους, καὶ δὲν εἶναι παρὰ τρελοὶ» καὶ μίαν ἀπόδεῖξην ὅτι ἐπαράκουσαν τὴ συμβουλή του «Βλέπετε μὴ σᾶς ἐξαπατήσῃ τὶς διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ματαίας ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ ὄχι κατὰ τὸν Χριστόν.»[2]

Ὁ ἀσκητισμὸς ἦτον τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Βασίλειος ἄρχισε τὸ πρακτικὸν στάδιόν του· κ' ἐστάθη ἐνταυτῷ ἀναμορφωτὴς καὶ ἀπόστολος τοῦ

[1] Ὁ Σχόελ λέγει τὴν «Φιλοκαλίαν» ἐκείνην, ἀπάνθισμα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ὠριγένη, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς Τιάνης ἔλαβε μέρος.

Σ Μ.

[2] Πρὸς Κολοσσαεῖς. Κεφ. β'. ἀριθ. 8. Μ. Σ.

ἔργου τούτου. Ἔκθεσε τὰ ἐλαττόματα καὶ τὰ κακὰ ὅλα τοῦ μονηρικοῦ βίου τῶν ἀναχωρητῶν, ἐρημίτων· καὶ ἔδειξε τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸν χριστιανικώτερον χαρακτῆρα τοῦ κοινωβιακοῦ βίου, ὅστις, ἐνῷ χωρίζει τοὺς κοινωβιῶτας ἀπὸ τὸν κόσμον, σχηματίζει εἰς αὐτοὺς μίαν ἐκκλησίαν, ἕναν μικρὸν κόσμον. Αἰτία τῆς ἐναντιότητός του διὰ τὸν μονηρικὸν βίον ἦτον ὅτι, βασισμένος ὁ βίος ἐκεῖνος εἰς τὸν ἐγωϊσμόν, ἀντίκειται κατευθείαν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, κόπτει τὰς σχέσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἀναμεσότους, καὶ ἑπομένως ἀπὸ τὸ κεφάλι· ἐνῷ ὁ βίος τῶν κοινωβιώτων, βασισμένος εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀμοιβαίας βοηθείας καὶ ἀγάπης, ἱκανόνει καθέναν νὰ ζητήσῃ, συμφώνως καὶ μὲ τὴν ἐντολήν, ὄχι μόνον τὸ ἐδικόν του καλόν, ἀλλὰ καὶ τὸ καλὸν τῶν ἄλλων συναδέλφων του. «Εἰς μίαν ἑταιρίαν, λέγει, ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπάνω εἰς κάθε ἄτομον, ἀπερνᾷ εἰς ὅλους· τὰ δῶρα τοῦ ἑνὸς ὠφελοῦν ὅλους καὶ ἡ συνενωμένη ὠφέλεια τῶν δώρων ὅλων τῶν μελῶν ὀφελεῖ κάθε μέλος. Ἐκεῖνος ὁποῦ ζεῖ μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἕνα πολύτιμον δῶρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον στερεῖ τοὺς ἄλλους»1.

(ἀκολουθεῖ)

— Ἐξάωρος τακτικὴ μελέτη μὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας κατορθοῖ περισσότερον ἢ δεκάωρος μελέτη ἄτακτος καὶ βελτιοῖ πολὺ τὴν κατάστασιν τοῦ σώματος καὶ τῆς διανοίας.

ΥΠΟΒΥΘΙΟΣ ΣΥΡΙΓΞ

Ἡ καταπληκτικὴ πολλαπλασίασις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας εἶναι οὐ μόνον χαρακτηριστικὴ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῶν ἀρίστων ἔργων ἐπὶ τοῖς ὁποίοις πρέπει νὰ σεμνύνηται ἡ παροῦσα γενεά. Τεράστια τῷ ὄντι, ἔργα ἐσχεδιάσθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν, καὶ τεράστια σχεδιάζονται καὶ θὰ ἐκτελεσθῶσι. Μετὰ τὴν διορυχὴν τον Ἰσθμοῦ Σουέζ· καὶ τὴν διάτρυσιν τῶν Ἄλπεων· ἰδοὺ ἀπεφασίσθη καὶ ἡ ὑπὸ τὸν βυθὸν τοῦ Καλαισίου πορθμοῦ κατασκευὴ σιδηροδρόμου, μέλλοντος νὰ ἑνώσῃ τὴν Μεγάλην Βρετανίαν μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς λοιπῆς ἠπείρου! Περὶ τοῦ τεραστίου τούτου ἔργου μεταφέρομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἑξῆς ἱστορικὰς εἰδήσεις, ἐρανιζόμενοι ἐκ τῆς Κλειοῦς.

Ἀπὸ τοῦ 1850, ὅτε διηυκολύνθη δι' ἀτμοπλόων ἡ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐπιμιξία, ἄγγλοι καὶ γάλλοι μηχανικοὶ ἐζήτησαν μέθοδον, δι' ἧς νὰ καταστήσωσιν ὅσον ἔνεστιν ἧττον ὀχληρὸν καὶ ἧττον ἐπικίνδυνον τὸν ἀπὸ Γαλλίας εἰς Ἀγγλίαν καὶ τὸ ἀνάπαλιν πλοῦν. Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι ὁ πορθμὸς τοῦ Καλαὶ εἶναι ἐκ τῶν ταραχωδεστάτων, διότι αἱ διαρροαὶ συμβαίνουσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπὸ βορᾶ τε καὶ νότου, προξενοῦσαι σάλους ἀδιαλείπτους. Μεγάλα πλοῖα δὲν δύνανται νὰ πρόσορμισθῶσιν εἰς τοὺς γαλλικοὺς λιμένας, διότι τὸ δυσμόθεν προερχόμενον ἀτλαντικὸν ρεῦμα καθίστησι τὸ ὕδωρ λίαν τεναγῶδες· οἱ ἐπιβάται λοιπόν, οἱ τὸ στενὸν πάντοτε ἐπὶ μικρῶν ἀτμοκινήτων διαπερῶντες, οὐ μόνον ναυτιῶσι καὶ καρηβαροῦσιν ἄνω καὶ κάτω κυλινδούμενοι ὑπὸ τῆς τρικυμίας, ἀλλὰ καὶ πολλάκις κινδυνεύνουσι νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἄλλα σκάφη ἕνεκεν τῆς ὁμίχλης. Τούτων ἕνεκεν τῶν δυσχερειῶν πολλοὶ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἄγγλων προετίμησαν νὰ μείνωσιν οἴκοι μᾶλλον ἢ νὰ ἐπιχειρήσωσι πλοῦν ἐπισφαλῆ ἅμα καὶ δυσάρεστον. Πρὸς ἄρσιν τῶν ἐνοχλήσεων πρῶτος ὁ Βέσσεμερ ἐπενόησε τοὺς «κρεμαστοὺς θαλαμίσκους», οἵτινες, ἐάν τε ἐκ τῆς πρῴρας εἰς τὴν πρύμναν ταλαντεύηται τὸ πλοῖον, ἐάν τε ἐκ δεξιῶν εἰς τὰ ἀριστερά, μένουσιν ἰσόρροποι. Τὴν ναυτίαν ὅμως προκαλεῖ οὐ μόνον ἡ τοιαύτη ταλάντευσις, ἀλλὰ καθόλου ἡ πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω φορὰ τοῦ σκάφους, ἧς μόνη ἡ ἀνάμνησις προξενεῖ εἴς τινας πόνους ἐν τῷ ὑπογαστρίῳ καὶ ναυτίαν.

Ἄλλην μέθοδον ἐμηχανήσατο ὁ τὰς ἰνδικὰς ὁλκάδας ναυπηγήσας Δισέη· ἐπειδὴ μεγάλα πλοῖα δὲν δύνανται νὰ προσεγγίσωσιν εἰς τὰ γαλλικὰ τενόγη, προέτεινε νὰ κατασκευασθῶσι πλοῖα ἔχοντα ἓν κατάστρωμα καὶ δύο παραλλήλους κορμούς, ἀπέχοντας ἀλλήλων 35 πόδας καὶ συνδεδεμένους διὰ σιδηρῶν ἐλασμάτων· οἱ δύο κορμοί, καὶ βαρὺ

Σωστὲς ἡ σκέψες τοῦ Ἁγίου Βασιλείου· ἀλλ' ἀναρμοδίως ἐννοημένες εἰς ὑποστήριξη τοῦ κοινωβιακοῦ βίου· ἐπειδὴ αὐτὲς τοῦτες ἠμποροῦσαν νὰ 'ποθοῦν ὅλο τὸ ἴδιο καὶ κατὰ τοῦ βίου τούτου, ὡς ἐναντίου τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ὅστις εἶναι ὁ μόνος σύμφωνος μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὁ κοινωβιακὸς βίος, καὶ ὁ μονηρικός, καὶ αὐτὴ ἡ αὐτοχτονία, ἔχουν ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα, ἀφαιροῦν τὸ ἄτομον ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τοῦ κόσμου. Τὰ ὅσα εἶπεν ὁ ἅγιος πρὸς καταδίκασην τοῦ ἀσκητικοῦ βίου, καταδικάζουν ἐπίσης καὶ τὸν κοινωβιακὸν ἐδικόν του. Σ. Μ.

φορτίον μετακομίζοντες, δὲν βυθίζοντσι τοσοῦτον εἰς τὸ ὕδωρ, ὅσον ὁ ἕτερος ἐὰν μόνος ἐβάσταζε τὸ φορτίον ἐκεῖνο. Ἡ ὅλη συσκευή, οὖσα ἔξωθεν λεία, 200 πόδας μακρὰ καὶ 60 εὐρεῖα ἔχουσα δὲ καὶ τοὺς τροχοὺς ἔσωθεν, δὲν θὰ κατελάμβανεν ἐν τῷ λιμένι χῶρον περισσότερον τῶν νῦν ἀτμοκινήτων. Περιεργότερον εἶναι τὸ ἐφεύρημα τοῦ περιφανοῦς μηχανικοῦ τοῦ πρώτου ἐν Λονδίνῳ καὶ μεγάλου ὑποποταμίου σιδηροδρόμου, Φάουλερ. Καθ' ὃν τρόπον, ὅπου τῶν ποταμῶν δὲν ὑπάρχουσι γέφυραι, περῶσιν οἱ εὐπατρίδαι ἀπὸ τῆς μιᾶς τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην ἐπιβιβάζοντες τὴν ἁμαξάν των εἰς πορθμεῖα, μᾶλλον δ' εἰπεῖν εἰς σχεδίας, εἶτα δὲ ἐξακολουθοῦσιν ὀχούμενοι, οὕτω καὶ ὁ Φάουλερ προέτεινε νὰ κατασκευασθῇ ὑπερμεγέθης σγεδία ἀτμοκίνητος, 1500 πόδας μακρὰ, δυναμένη νὰ δεχθῇ καὶ κρατήσῃ ὁλοκλήρους ἁμαξοστοιχίας, ἀκίνητος δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ μένουσα ἕνεκεν τοῦ μεγέθους της. Ἡ εἰς Καλαὶ ἀφικνουμένη ἁμαξοστοιχία θὰ ἐκινεῖτο εἰς ἐπικλινὲς πεδίον μέχρι τῶν ἐλασμάτων τῆς σχεδίας· ὁπότε δὲ ἤθελε φθάσῃ εἰς Δόβερς, θὰ εἰσήρχετο ὡσαύτως εἰς τὰ ἐλάσματα τοῦ χερσαίου σιδηροδρόμου, καθ' ὅλην δὲ ταύτην τὴν πορείαν οἱ ἐπιβάται οὔτε θὰ ἀπεβιβάζοντο οὔτε θὰ ἐναυτίων. Ἐνταῦθα εἷς μόνος θὰ ὑπῆρχε κίνδυνος ἐν καιρῷ ὁμίχλης ἢ νυκτὸς, ὁπότε ἄλλα μικρὰ ἀτμοκίνητα ἢ πλοῖα ἱστιοφόρα θὰ συνεκρούοντο πρὸς κολοσσιαίαν σχεδίαν, κατὰ τὸ μῆκος διπλασίονα τοῦ τεραστίου «Μεγάλου Ἀνατολικοῦ». Μετὰ τοὺς Ἄγγλους μηχανικοὺς τολμηρότερος ἐφάνη ὁ γάλλος Βουτὲ, ἰχνογραφήσας τῷ 1867 ἀκριβῆ σχέδια γεφύρας ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκὴ Ἄκρα, πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τοῦ Καλαὶ, μέχρι τοῦ βράχου τοῦ Σαικσπήρου, στηριζομένης εἰς 32 σιδηροῦς στύλους ἔχοντας 200 μέτρων ὕψος καὶ 100 εὖρος. Ἐπειδὴ ἐνταῦθα τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 30 μέτρα, πρέπει ἡ γέφυρα νὰ ὑπερεξέχῃ τῆς θαλάσσης 170 μέτρα, τουτέστι νὰ ἦναι ὑψηλοτέρα τοῦ ἐν Βιέννῃ πολυθρυλήτου κωδωνοστασίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Μετὰ δευτέραν ὅμως σκέψιν εὑρέθη ὅτι οἱ 32 στῦλοι οὔτε ἀποχρῶντες θὰ ἦσαν, οὔτε ἐπὶ στερεᾶς θὰ ἠρείδοντο βάσεως, οὔτε ἐν καιρῷ ὁμίχλης θὰ ἔσωζον τὰ πλοῖα διὰ τῶν πολλῶν φανῶν των. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τούτων καὶ ἄλλων παραπλησίων πειραμάτων, ἔστρεψαν οἱ ἐπιστήμονες τὴν προσοχήν των πάλιν εἰς σχέδιον, ὅπερ καὶ ἄλλοτε εἶχον ἀπορρίψῃ διὰ τὰς ἀνυπερβλήτους δυσχερείας του, ἤτοι εἰς τὴν κατασκευὴν σύριγγος ὑπὸ τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης.

Πρὸ ὀκτὼ ἤδη ἐτῶν ἐνέκυψεν εἰς τὸ πρᾶγμα ὁ περιφανὴς μηχανικὸς Ἁλιζον, καὶ ἐκθύμως συνέστησεν ὡς καταλληλοτάτην τὴν μεταξὺ Δόβερ καὶ Βουλὼν γραμμὴν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐξηκρίβωσε τὴν στερεότητα τοῦ πυθμένος. Τὸ μέγιστον βάθος τῆς θαλάσσης μεταξὺ Δόβερ καὶ Βουλὼν εἶναι 43 μέτρα· ἡ οὐριγξ θὰ διατρηθῇ 18 μέτρα ὑποκάτω τοῦ πιθμένος, ἔχουσα 8 μέτρα διάμετρον καὶ διπλᾶ ζεύγη ἐλασμάτων. Ὡς πρότερον περὶ τοῦ Μόντ Κένις, οὕτω καὶ τότε δυσχερεστάτη ἐνομίσθη ἡ προσπόρισις τοῦ ἀέρος· τοσούτῳ εὐκολωτέρα τοὐναντίον ὑπελήφθη αὐτὴ ἡ διάτρησις, διότι τὸν πυθμένα ἀπαρτίζει οὐχὶ πέτρα σκληροτάτη, ὡς ἐν τῷ Μόντ Κένις, ἀλλὰ γῆ λευκὴ ἤτοι γύψος. Ὑπελογίσθησαν δὲ καὶ ἓξ ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν, ὡς ἀποχρῶντα εἰς τὰς ἀπαιτουμένας πενταετεῖς ἐργασίας. Ἐπὶ τέλους τὸ σχέδιον τοῦτο ἐγκατελείφθη ἕνεκεν τῆς μεγάλης μεταξὺ Δόβερ καὶ Βουλὼν ἀποστάσεως 28 ἀγγλικῶν μέτρων, προετιμήθη δὲ ἡ 22 μόνον μίλια μακρὰ γραμμὴ μεταξὺ Δόβερ καὶ Καλαί. Ὑπερβολικὸν ζῆλον καὶ ἔξαλλον ὄντως ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τοῦ μελετωμένου τερατουργήματος ἐπεδείξαντο ὁ ἐν πολλοῖς παραγνωρισθεὶς Ναπολέων Γ' καὶ ὁ Κ. Ἰωάννης Χάβσχαβ, αὐτὸς ἐκεῖνος, οὗ τινος ἡ σπουδαία, ἀκριβὴς καὶ πειστικωτάτη ἔκθεσις εἶχε παροτρύνῃ τὸν ἀποθανόντα ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διάτρησιν τοῦ Σουέζ. Μηνὶ ἰανουαρίῳ 1867 συνέστησεν ὁ Ναπολέων ἐπιτροπὴν, ἥτις μετὰ μίαν ἑξαμηνίαν ὑπέβαλε τὰ σχέδια καὶ τὰς παρατηρήσεις της εἴς τε τὸν αὐτοκράτορα καὶ εἰς τὸν ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων. Ἀφ' οὗ δὲ αἰσίαν ὡσαύτως γνώμην ἀπεφήνατο καὶ ἑτέρα ἐπίτηδες συστᾶσα ἐπιτροπὴ, ἠρώτησεν ὁ Ναπολέων τὴν βρετανικὴν κυβέρνησιν ἐὰν εἶχε νὰ ἀντιτάξῃ τι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου. Ἀμέσως οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ μηχανικοὶ ἐπελάβοντο τῶν ἐρευνῶν· ἀλλ' ἐκραγέντος μεταξὺ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, οὐδεὶς πλέον ἐλάλησε περὶ τῆς σύριγγος, ἄχρις οὗ ἡ μὲν γαλλικὴ δημοκρατία διεξήγαγε τὰς ἐρεύνας, οἱ

δὲ περὶ τὸν Μακμαὼν ἀνήγγειλαν τὴν φαιδρὰν εἴδησιν τῷ λόρδῳ δημάρχῳ. Ὁ μεταξὺ Δόβερ καὶ Καλαὶ πυθμὴν σύγκειται ἐκ στρώματος γύψου 800 ποδῶν· δύναται δὲ ἡ γύψος σῦτη εὐχερῶς νὰ διατρηθῇ ὥς περ τυρὸς ἑλβετικός, καθάπερ μαρτυροῦσι τὰ τεχνητὰ φρέατα ἐν Δόβερ, Φάρβιτς, Καλαὶ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ νεωτάτη τῶν διατρητικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ μηχανῶν ἀνοίγει ἐντὸς 24 ὡρῶν ὀπὴν ἔχουσαν μῆκος 53 ποδῶν καὶ διάμετρον ποδῶν ἑπτά. Ἡ πρώτη λοιπὸν διάτρησις μεταξὺ τῶν δύω χωρῶν δύναται ἀκωλύτως νὰ τελεσθῇ ἐντὸς δωδεκαμήνου, ἡ δὲ ἀποτέλεσις τῆς ὅλης σύριγγος ἐντὸς τριετίας. Φυσητῆρες πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος δὲν ἀπαιτοῦνται ἐνταῦθα, διότι περὶ τοῦ διανεμισμοῦ θὰ φροντίσῃ, ὡς λέγουσιν οἱ μηχανικοί, αὐτὴ ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας ἐν ταῖς δυσὶν ἄκραις τῆς σύριγγος. Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας οὐδεμία ὑπάρχει τανῦν ἀμφιβολία, καθ' ὅσον καὶ ἐν τοῖς παρὰ τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν ἰρλανδικὴν θάλασσαν μακροτάτοις ὑποθαλασσίοις ἀνθρακωρυχείοις ἡ διήθησις, ἤτοι καταστάλαξις τοῦ ὕδατος, εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία καὶ ἀκίνδυνος. Ἀναφέρονται δὲ μάλιστα σίμηχανικοὶ εἰς τὰ κτίρια ἐν Νορθυμβερλάνδῃ καὶ Φουαϊτχάφεν, ὅπου αἱ στοαὶ μετὰ τῶν πολυειδῶν καὶ πολυαρίθμων ἑλιγμῶν των ὑπάρχουσιν ἀσυγκρίτως μακρότεραι τῆς μεταξὺ Καλαὶ καὶ Δόβερ ἀποστάσεως. Σήμερον ἡ μηχανικὴ ἐργάζεται μετὰ τηλικαύτης ἀσφαλείας, ὥστε μετ' ὀλίγα ἔτη οἱ περιηγηταὶ θὰ πίνωσιν οἶνον Βουργουνδίας ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ γαλλικοῦ σιδηροδρόμου, θὰ περῶσιν ἐντὸς μιᾶς μόνης ὥρας τὴν σύριγγα ἀκούοντες ὑπεράνωθεν αὐτῶν τὸν θόρυβον τῶν κυμάτων τοῦ Ἀτλαντικοῦ, θὰ πίνωσι δὲ τὸ προσφιλὲς τοῖς ἄγγλοις Ολδ Βούρβον Οὐίσκυ ἅμα ἐξερχόμενοι τῆς ὑποβυθίου σκοτίας καὶ χαιρετίζοντες τὴν πατρίδα τοῦ Ἰωάννου Βούλ.

ΕΠΙΡΡΕΙΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑΚΟΥ ΦΩΤΟΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Τὸ ἡλιακὸν φῶς, συμβοηθούμενον ὑπὸ τῆς θερμότητος, ὑπάρχει ἡ μεγαλειτέρα δύναμις πρὸς διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς ὅλων τῶν ὀργανικῶν ὄντων· φιλεῖ πάντοτε ν' ἀφαιρῇ τὰ περιττὰ ὑγρά, καὶ πᾶν μίασμα τῶν ὀργανικῶν ὄντων· διαστέλλει τοὺς πόρους, διευκολύνει τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑγρῶν, συμπηγνύει τὰ συστατικὰ αὐτῶν, ζωογονεῖ τὴν ὕπαρξίν των, καὶ ἐπιταχύνει τὴν βλάστησιν. Τούτου ἕνεκεν ὅλα τὰ βλαστάνοντα φυτὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στρέφονται, παρακολουθοῦντα τὴν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος κίνησιν τοῦ ἡλίου. Τὰ δὲ ἐν σκότει βλαστάνοντα στρέφοντα πρὸς τὴν ὀπὴν, δι' ἧς εἰσέρχονται ἀκτῖνες φωτὸς, ὡς ἂν προστρέχωσιν ἐπικαλούμενα τὴν βοήθειαν αὐτοῦ· τὰ ὑδρόβια φυτὰ, τὰ ζῶντα ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῶν λιμνῶν καὶ θαλασσῶν, ἀνέρχονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ὅτε ἐπέρχεται καιρὸς πρὸς γονιμοποίησιν· καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ εὑρισκόμενος φιλεῖ προσηλοῦσθαι πρὸς τὸ φωτίζον μέρος. Ὅσον δὲ διαρκέστερον προσβάλλει τὰ φυτὰ τὸ ἡλιακὸν φῶς, τόσον μᾶλλον ἄνθρακος ἀποκτῶσι, καθίστανται συμπαγέστερα, καὶ ὑγιέστερα· διὰ τοῦτο ἐπιζητοῦσι τὸ φῶς καὶ στρέφονται πρὸς τοῦτο· διὰ τοῦτο τὰ δένδρα τῶν πυκνῶν δασῶν γίνονται λίαν ἐπιμήκη· διότι πανταχόθεν σκιαζόμενα φέροντσι ἀνυψούμενα πρὸς τὸν οὐρανὸν ἵνα ἐκεῖθεν ἀπολαύσωσι φωτός.

Διὰ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς γίνεται εἰς τὰ φυτὰ τὸ πράσινον χρῶμα, δι' οὗ γίνεται ἀποσύνθεσις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, καὶ ἐκπομπὴ τοῦ ὀξυγόνου. Παράγεται τὸ συμπαγὲς τῶν ἱστῶν αὐτῶν, ἡ γονιμότης, ἡ ὀσμὴ καὶ ἡ εὐωδία, ἐὰν ὦσιν εὐώδη, ἡ σύστασις ρητίνης, καὶ λοιπαὶ ἀνθρακοῦχοι ὕλαι· διὸ τὰ ἐν σκότει βλαστάνοντα φυτὰ, ὡς συνήθως εἰσὶ τὰ κρόμμυα ἐν τοῖς κελαρίοις, ἔχουσι χρῶμα κιτρινόλευκον, εἰσὶν ὑδαρᾶ, ἄγευστα, καὶ ἄοσμα, καὶ ταχέως μαραίνονται· ἡ δὲ ἐντελὴς στέρησις τοῦ φωτὸς ἐμποδίζει τὴν βλάστησιν· αἴφνης δὲ, ἢ καθ' ὑπερβολὴν προσβάλλον φυτόν τι, τὸ πρὶν ὂν ἐν σκότει, ἀποξηραίνει αὐτό. Ὅθεν ἐὰν θέλῃ τις ἀποκαταστῆσαι τρυφερὸν φυτὸν, ἢ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ, δέον καλύψαι ταῦτα μελανῷ ὑφάσματι. Οὕτως γίνονται τρυφερώτατα τὰ σαλατικά, κινάριια, σέλινα, θρύδακες, κτλ.

Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἐπιφέρει καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖ κατὰ δύο τρόπους, διὰ τῆς ὁράσεως, καὶ διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος.

Διὰ τῆς ὁράσεως ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, καὶ ἐπιφέρει κατὰ τῆς ὑγιείας ἐν ὑπερβολῇ ἢ μειώσει πολλὰ ἀποτελέσματα.

Προσβάλλον ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος τοῦ σώματος ἐμποδίζει τὴν ἐπαύξησιν τοῦ πάχους, καὶ τὴν ἐξόγκωσιν τῶν λυφαντικῶν ἀδένων, καὶ ἐπαυξάνει τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑγρῶν· ταχύνει τὴν ἄδηλον διαπνοὴν, καὶ ἀποσυνθέτει τὰ μιάσματα. Ὅθεν ὠφελεῖ τοὺς χοιραδικοὺς, τοὺς χαλαρὰν τὴν σάρκα ἔχοντας, τοὺς ὑδρωπικοὺς, τοὺς ραχιτικοὺς, τοὺς ἀναρρωνύοντας κλπ. Οἱ τοιοῦτοι πρέπει ἵνα διαμένωσιν ἐν κοιτῶνι καλῶς φωτιζομένῳ.

Ἡ αἰφνιδία μετάβασις ἐκ σκοτεινοῦ τόπου εἰς πεφωτισμένον, ἐὰν μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἐν τῷ σκοτεινῷ τόπῳ διαμονὴ, ἐνδέχεται ἐπενεγκεῖν συμαντικὰς βλάβας ἐπὶ τῆς ὑγείας· πολλάκις ἐπῆλθε βαρυτάτη νόσος, ἄλλοτε βλάβη τῆς ὁράσεως, κλπ. ὅθεν ἀνάγκη γίνεσθαι κατ' ὀλίγον τὴν μετάβασιν.

Τὸ φῶς ἐπενεργεῖ εἰς τὸν χρωματισμὸν τοῦ δέρματος· καὶ ἐὰν μὲν ᾖ μέτριον καὶ διαρκὲς, ἐπιφέρει μέτριον χρωματισμὸν, ἐὰν δὲ ᾖ ὀλιγώτερον, ἐπιφέρει ὀλιγώτερον χρωματισμὸν, ἐὰν περισσότερον ἀναλόγως. Τούτου ἕνεκεν οἱ Ἐσκίμοι, οἱ Γροελλανδοὶ, καὶ ἄλλαι φυλαὶ οἰκοῦσαι εἰς χώρας ἐπὶ μῆνας φωτιζομένας ἀπὸ τὸ βόρειον σέλας, καὶ ἀπὸ διαρκεῖς χιόνας, ἔχουσι μελανὰς τρίχας καὶ ὀφθαλμοὺς, καὶ χρῶμα οὐχὶ πολὺ λευκόν. Οἱ ἐντεῦθεν ζῶντες εἰς σκοτεινότερα κλίματα ἔχουσι λευκὸν δέρμα, ξανθὰς τρίχας, καὶ γλαυκοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, ἔνθα τὸ φῶς εἶναι ζωηρότατον, εἰσὶ μαῦροι, οἷοί εἰσιν οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ Νιγῆται. Οὕτως ἀναλόγως τῆς διαρκείας καὶ ζωηρότητος τοῦ φωτὸς ὑπάρχουσιν αἱ διάφοροι φυλαί.

Ι. Π. ΠΥΡΛΑΣ.

(Παλιγγενεσία.)

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ

Εἰπόντες ὀλίγα περὶ τῶν προσκαίρως φαινομένων καὶ μεταβαλλομένων ἀστέρων ἐν σελίδι 46 καὶ 47 τοῦ παρόντος τόμου τοῦ Μέλητος, ἤδη προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς, κυρίως περὶ τῶν μεταβαλλομένων, ἐρανιζόμενοι ἐκ τῆς ἐν Μιλάνῳ ἰταλιστὶ ἐκδιδομένης Ἐνιαυσίου Ἐπιστημονικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἐκθέσεως τοῦ Κ. Κολερία (1873) παρατηροῦντες μόνον ὅτι ὁ τὴν μεγίστην προσοχὴν δόσας ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου ἀστρονομικοῦ θέματος εἶναι ὁ ἐν Βόννῃ ἀστρονόμος Φ. Ἀργελάνδερος.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ ἄστρα τῶν ὁποίων ἡ λάμψις περιοδικῶς μετοβάλλεται. Ἡ ἀρχαιότης καὶ ὁ μεσαιὼν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ τῶν ἄστρων τούτων. Δαβὶδ ὁ Φαβρίκιος εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις ἐγνώρισε τὸ πρᾶγμα, παρατηρῶν τὸ μὲ ο Κήτους σημειωμένον ἄστρον, τὸ ὁποῖον κατὰ μὲν τὸν αὔγουστον τοῦ 1596 εἶδεν ὡς τρίτου μεγέθους καὶ τὸ ὁποῖον μάτην ἐζήτει κατὰ τὸν ἑπόμενον ὀκτώβριον ὁπότε, εἶχε καταντήσει πολὺ μικρὸν καὶ ἑπομένως ἀόρατον εἰς γυμνὸν ὄμμα. Τριάκοντα μετὰ τοῦτο ἔτη ὁ Μοντανάρης ἀνεκάλυψε δεύτερον μεταβαλλόμενον ἄστρον, τὸ β τοῦ Περσέως. Πλὴν μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος τὰ ὡς μεταβαλλόμενα ἄστρα σημειωθέντα ἔμενον ὀλιγάριθμα· ἦσαν δὲ ταῦτα κ Κύκνου, 30 Ὕδρας, R Λέοντος, R Στεφάνου, β Λύρας δ Κηφέως, γ Ἀετοῦ καὶ α Ἡρακλέους, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ πολὺ ὀλίγη προσοχὴ ἐδόθη.

Ἀκολούθως διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Χίνδου, τοῦ Ἀργελανδέρου, τοῦ Σμίθ, τοῦ Χάϊς καὶ ἄλλων ηὔξησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν μεταβαλλομένων ἄστρων. Δυνατὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀληθὴς δημιουργὸς τοῦ κλάδου τούτου τῆς ἐπιστήμης εἶναι ὁ Ἀργελάνδερος καθότι καὶ ὁ τρόπος τῶν παρατηρήσεών του ἐγένετο παραδεκτὸς ὑπὸ πάντων καὶ πᾶσαι αἱ ἔρευναι, αἱ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς περιόδου καὶ τῶν ἐποχῶν τῶν διοφόρων λάμψεων ἀστέρος γνωστοῦ ὡς μεταβαλλομένου, ἐκανονίσθησαν συμφώνως μὲ τὴν πρὸς ἐξέτασιν τῶν παρατηρήσεων μέθοδόν του. Ὁ Ἀργελάνδερος ἔδωκεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων τὴν μεγαλειτέραν ὤθησιν· ἔδωκε νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς λάμψεως τῶν ἄστρων εἶναι ἐκ τῶν φαινομένων ἐκείνων ἅτινα δύνανται μετὰ παρέλευσιν χρόνου σπουδαζόμενα μετὰ προσοχῆς νὰ φέρωσιν εἰς συμπεράσματα ἀπροσδόκητα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὕλης τῆς εὑρισκομένης εἰς τὰ βάθη τῶν ἐκτάσεων.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὁ ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν μεταβαλλομένων ἄστρων εἶναι ἤδη

μέγας. Ἐκτὸς ἐκείνων τῶν ὁποίων ἤδη ἐξηκριβώθη ἡ τῆς μεταβολῆς περίοδος, ὁ Σονφέλδος καὶ ὁ Βιννέκης ἐδημοσίευσαν ἐσχάτως κατάλογον 126 ἄστρων καὶ ἐπρότεινον ἵνα τὰ μεταβαλλόμενα τὰ μὴ ἔχοντα εἰσέτι ἴδιον ὄνομα εἰς τὸ ἑξῆς σημειοῦνται διὰ τῶν τελευταίων χαρακτήρων τοῦ κεφαλαίου Λατινικοῦ ἀλφαβήτου (ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ R) καὶ τοῦ ἀστερισμοῦ εἰς ὃν ἀνήκουσι κατὰ τὴν Νέαν Οὐρανομετρίαν τοῦ Ἀργελανδέρου.

Κατὰ τὸ 1872 τὸ ἐν Ἀλτόνῃ ἐκδιδόμενον σύγγραμμα α' Ἀστρονομικαὶ Εἰδήσεις, ἐδημοσίευσε πολλὰς παρατηρήσεις ἐπὶ μεταβαλλομένων ἄστρων γενομένας ὑπὸ τοῦ Σμὶθ ἐν Ἀθήναις, τοῦ Σοφέλδου ἐν Μανχάϊμ καὶ Βιννέκη ἐν Καρλ-σρούχη. Αἱ παρατηρήσεις αὗται περιστρέφονται εἰς ἄστρα γνωστὰ ἀπό τινος καιροῦ ὡς μεταβαλλόμενα καὶ προσδιορίζουσι τοὺς ἰδιαιτέρους χαρακτῆρας τῆς μεταβολῆς των. Τὸ αὐτὸ σύγγραμμα ἐδημοσίευσε προσέτι τὴν ἀνακάλυψιν δύο νέων μεταβαλλομένων· τοῦ μὲν ἑνὸς γνωσθέντος ὡς τοιούτου ὑπὸ τοῦ Βόρελλι ἐν Μασσαλείᾳ καὶ ὄντος τὴν 3 νοεμβρίου ε. ν. 1871 ἐν μέσῳ 6ου καὶ 7ου μεγέθους, τὴν 8ην ἰδίου 8ου, τὴν 24ην 10ου καὶ ἀπὸ τῆς 30 νοεμβρίου μέχρις ἰανουαρίου 1872 μείναντος ἀμεταβλήτου· τοῦ δὲ δευτέρου ἀναγνωρισθέντος μεταβαλλομένου ὑπὸ τοῦ Πίτερς ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τοῦ Κλώτου, ὁ ὁποῖος κατὰ μὲν τὸν μάϊον τοῦ 1871 ἦτο 8ου μεγέθους κατὰ δὲ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1872 10ου.

Δυνάμει τῶν σημερινῶν μας γνώσεων, διακρίνομεν, κατὰ τὸν Κλάϊν, τέσσαρας κυρίας μορφὰς μεταβολῆς. Παρατηροῦνται ἄστρα μεταβαλλόμενα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσιν ἀκριβῶς ὡρισμένην περίοδον· ἡ μεταβολή των εἶναι λίαν μικρὰ καὶ μόνον δι' ἀκριβεστάτων παρατηρήσεων γινώσκονται. Παρατηροῦνται ἄλλα, ὡς τὸ R τοῦ Στεφάνου, ἅτινα ἐπανέρχονται εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν φωτὸς μετὰ διαστήματα μακρὰ καὶ ἄτακτα. Τινὰ τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων πάλιν ἀπεναντίας ἐπανέρχονται τακτικῶς εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν φωτισμοῦ μετὰ περίοδον ὡρισμένην μηνῶν ἢ ἐτῶν τινων. Τέλος εἰς ἄλλα, ὡς τὸ β τοῦ Περσέως, ἡ περίοδος τῆς μεταβολῆς γίνεται ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν. Αἱ τελευταῖαι παρατηρήσεις δεικνύουσιν ὅτι ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς ἐκ τῶν τελευταίων τούτων.

Αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι παρατηρήσεις δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως μᾶς φέρωσιν εἰς τὸ νὰ ἐξάξωμεν γενικὰ χαρακτηριστικὰ ὅλων τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων καὶ μάθωμεν νόμους βεβαίους καὶ γενικοὺς εἰς οὓς νὰ ὑπόκεινται ὅλα τῶν μεταβολῶν τὰ εἴδη. Παρατρέχοντες τὰς λίαν ἀορίστους σχέσεις τὰς ὁποίας τινὲς ἐνόμισαν ὅτι εἶδον μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων καὶ τῆς διαρκείας τῆς περιόδου των, σημειοῦμεν ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν μέχρι τοῦδε παρατηρηθέντων τοιούτων ἀστέρων μεταβαίνουσιν ἐκ τῆς μικροτάτης αὐτῶν λάμψεως εἰς τὴν μεγίστην πολὺ ταχύτερον παρ' ὅσον καταβαίνουσιν ἐκ ταύτης εἰς ἐκείνην. Τοῦτο, ἂν ἐπιβεβαιωθῇ καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ μέλλοντι παρατηρήσεων, θὰ ἦναι χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς αἰτίας τῶν μεταβολλῶν, θὰ δείξῃ ὅτι ἡ αἰτία αὕτη ἐνεργεῖ γενικῶς ἐπὶ ὅλων τῶν ἄστρων τούτων καὶ θὰ φέρει ἴσως εἰς γνῶσιν τῆς φυσικῆς αὐτῶν συστάσεως.

Φαίνεται προσέτι ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων ἀνήκουσιν εἰς τὰ κεχρωματισμένα καὶ ἰδίως τὰ ἐρυθρά. Τοὐλάχιστον δυνάμεθα γενικῶς νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ πέντε ἕκτα τῶν ἄστρων τούτων εἶναι ἐρυθρά. Ὁ Σονφέλδος ἐξάγει λογικῶς ἐκ τούτου ὅτι ἡ αἰτία τῆς μεταβολῆς πρέπει νὰ ζητηθῇ εἰς τὴν φυσικὴν τῶν ἄστρων σύστασιν καὶ ὅτι αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν οὐράνιον φυσικὴν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν οὐράνιον μηχανικήν. Ἴσως ἡ αἰτία τῶν μεταβολῶν τούτων εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν παράγουσαν τὰς κηλίδας εἰς τὸν ἥλιον· πολλὰ φαινόμενα δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ τῆς ὑποθέσεως κηλίδων σχηματιζομένων ἐπὶ τῆς φωτεινῆς τῶν ἄστρων ἐπιφανείας· ἀλλὰ διὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης μένει ἀνεξήγητος ἡ μεταβαλλομένη διάρκεια τῆς αὐξήσεως καὶ ἐλαττώσεως τῆς λάμψεως καὶ πρὸ πάντων ὁ λόγος τῆς περιοδικότητος ταύτης τῆς εἰς ταύτας τὰς κηλίδας προξενουμένης.

Ἡ αἰτία τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρων εἶναι εἰσέτι πρόβλημα ἄλυτον καὶ ἐκ τῶν μάλα πεπεριέργων τῆς συγχρόνου ἀστρονομίας. Ἀπαιτοῦνται ἀκόμη μακραὶ καὶ κοπιώδεις παρατηρήσεις πραγμάτων ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ μύθου, τοῦ ὁδηγήσοντος ἡμᾶς εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.